

DOI: <https://doi.org/10.32626/2309-9763.2025-141-150>

УДК 37.011.3-051(377.36)+37.091.12:005.963

Самотюк Віталій Вікторович,

аспірант кафедри педагогіки та менеджменту освіти,

Кам'янець-Подільський національний університет

імені Івана Огієнка,

Кам'янець-Подільський, Україна

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0006-4900-109X>

vitaliisamo@gmail.com

ОСОБЛИВОСТІ ДИРИГЕНТСЬКО-ХОРОВОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА В ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Анотація. У статті розглядаються особливості диригентсько-хорової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва в закладах вищої освіти, визначаються її теоретико-методологічні основи, педагогічні умови та принципи організації навчального процесу. Автор підкреслює важливість хорового мистецтва в українській культурі та його роль у формуванні музичної, духовної і естетичної компетентності особистості. Вокально-хорова діяльність розглядається як провідний напрям професійної підготовки майбутніх педагогів-музикантів, а ефективне володіння диригентсько-хоровими навичками постає ключовою складовою професійної компетентності вчителя. Дослідження базується на аналізі сучасних наукових праць вітчизняних та зарубіжних дослідників у сфері музичної педагогіки, вокального та хорового виконавства, методики диригентської підготовки та формування професійних компетентностей (В. Антонюк, Н. Гребенюк, Л. Гриня, А. Болгарський, А. Кифенко, С. Горбенко, Т. Гарбуз, Т. Потапчук та ін.). Проведений аналіз підтверджує актуальність проблеми та необхідність удосконалення системи підготовки майбутніх вчителів музичного мистецтва у відповідності до сучасних вимог освіти та культурних стандартів. Мета дослідження полягає у теоретичному обґрунтуванні і практичному визначенні шляхів формування творчої індивідуальності майбутнього педагога-музиканта через інструментально-виконавську та хорову підготовку. Основні завдання включають аналіз наукових підходів до понять «творчість» та «індивідуальність», визначення ролі творчої індивідуальності у професійному саморозвитку, дослідження педагогічних умов та систематизацію принципів і методів навчання, що забезпечують ефективне формування компетентності. У статті виділено ключові педагогічні принципи хорового навчання: науковість, практична спрямованість, системність і поступовість, індивідуалізація, творча активність, колективність, естетичне виховання, рефлексія та самовдосконалення. Крім того, визначено педагогічні умови, необхідні для формування творчої особистості майбутнього вчителя музичного мистецтва: інтеграція теорії та практики, впровадження інноваційних методів навчання,

створення умов для самостійного розвитку та рефлексії, професійне наставництво, розвиток комунікативних і організаційних компетенцій, мотиваційне середовище для творчого самовираження. Результати дослідження демонструють, що диригентсько-хорова підготовка в закладах вищої освіти є комплексним багаторівневим процесом, який поєднує розвиток вокально-хорових умінь, педагогічних компетенцій та творчого потенціалу студентів. Формування професійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва відбувається через інтеграцію знань, умінь, навичок та особистісних якостей, що забезпечує їх здатність критично аналізувати педагогічні ситуації, впроваджувати інноваційні методи навчання та ефективно організовувати музично-естетичну діяльність учнів. Таким чином, дослідження сприяє підвищенню якості підготовки майбутніх педагогів-музикантів, збереженню і розвитку традицій українського хорового мистецтва, а також розвитку творчої індивідуальності студентів як важливої складової їх професійної майстерності.

Ключові слова: диригентсько-хорова підготовка; професійна компетентність; педагогічна майстерність; творчість; індивідуальність; хорове мистецтво; музично-педагогічна освіта; педагогічні умови; принципи хорового навчання.

1. ВСТУП / INTRODUCTION

Постановка проблеми. Хорове мистецтво посідає важливе місце в українській національній культурі, адже воно суттєво впливає на загальний і музичний розвиток особистості, сприяє ідейно-естетичному вихованню та формуванню духовних цінностей студентів. Вокально-хорова діяльність є одним із провідних напрямів професійної діяльності майбутнього педагога-музиканта, а підготовка висококваліфікованих фахівців у цій сфері належить до ключових завдань мистецької освіти.

Сучасний етап розвитку української освіти характеризується зростаючими вимогами до професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва, які мають не лише володіти високим рівнем музично-виконавських умінь, а й бути здатними організовувати хорову діяльність як важливий засіб духовного, естетичного й патріотичного виховання молоді. Хорове мистецтво в українській культурі посідає провідне місце, оскільки сприяє формуванню національної ідентичності, розвитку творчих здібностей та морально-ціннісних орієнтацій особистості.

Диригентсько-хорова підготовка у закладі вищої освіти є необхідною складовою професійної компетентності педагога-музиканта, адже поєднує розвиток вокально-хорових навичок із формуванням організаторських, комунікативних і художньо-інтерпретаційних умінь. В умовах інформаційного суспільства та швидких змін у сфері культури виникає потреба у пошуку нових методичних підходів, які забезпечують якісне опанування студентами диригентсько-хорового мистецтва та його ефективне застосування у педагогічній практиці.

Таким чином, дослідження особливостей диригентсько-хорової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва набуває актуальності, оскільки воно спрямоване на вдосконалення системи музично-педагогічної освіти, підвищення професійного рівня майбутніх педагогів і збереження традицій українського хорового мистецтва у сучасному освітньому процесі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання вокально-хорової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва є предметом наукових пошуків багатьох дослідників, що свідчить про актуальність цієї проблематики в сучасній педагогічній науці. Теоретико-методологічні основи вокального виконавства та особливості функціонування голосового апарату розкрито у працях В. Антонюк, Н. Гребенюк, Л. Гриня, А. Ковбасюка, Я. Кушки, Д. Люша, М. Микиші, Г. Стаська, О. Стахевича та інших учених. Значний внесок у дослідження специфіки виховання хорових співаків зробили А. Болгарський, А. Гвоздецький, А. Кифенко, Г. Сагайдак, Є. Хекало та інші. Методичні аспекти диригентсько-хорового мистецтва розглядалися у працях С. Горбенка, Н. Нарожної, Ю. Смаковського, Х. Чанхао та інших науковців. Окремий напрям становлять дослідження, присвячені методиці формування вокально-хорових навичок, серед яких варто відзначити праці Д. Бондаренка, Т. Гарбуз, Н. Добровольської, А. Козир, Т. Овчиннікової, Т. Потапчук, Т. Смирнової та інших.

Системний огляд сучасних наукових праць демонструє стійкий інтерес як українських, так і зарубіжних дослідників різних галузей до проблематики професійної підготовки вчителів. У працях акцентується увага на важливості базової педагогічної освіти, що поєднує теоретичні знання з практичною діяльністю (Д. Макінтур), підкреслюється значення формування професійних знань і компетентностей майбутнього педагога (Л. Шульман), а також висвітлюється потреба в безперервному професійному розвитку вчителя впродовж усього його професійного шляху (П. Хьорст).

Таким чином, науковий доробок означених учених створює ґрунтовну базу для подальшого осмислення проблеми вдосконалення вокально-хорової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва та визначення ефективних шляхів її реалізації в умовах закладів вищої освіти.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ / AIM AND TASKS

Мета дослідження – визначити особливості диригентсько-хорової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва в закладах вищої освіти та розробити педагогічні умови і принципи, що забезпечують формування їх професійної компетентності, творчого потенціалу і здатності ефективно організовувати хорову діяльність у навчально-виховному процесі.

Завдання дослідження:

1. Здійснити аналіз стану вокально-хорової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва в закладах вищої освіти.
2. Вивчити наукові праці та методичні підходи щодо розвитку професійних компетенцій педагога-музиканта.
3. Визначити педагогічні умови та принципи, які забезпечують ефективну диригентсько-хорову підготовку студентів.

4. Дослідити взаємозв'язок між розвитком вокально-хорових умінь та формуванням організаторських, комунікативних і творчих компетенцій майбутнього вчителя музики.

3. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ / RESEARCH FINDINGS

Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті акцентує увагу на створенні умов для всебічного розвитку та самореалізації кожної особистості як громадянина України. Орієнтація педагогічного процесу на індивідуальні особливості учня та узгодження його особистісного досвіду зі змістом освіти вимагають переосмислення цілей, завдань і методів професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва. Це передбачає впровадження в практику як традиційних, так і інноваційних форм і методів навчання. У контексті демократичних перетворень у всіх сферах суспільного життя питання диригентсько-хорової підготовки майбутніх музичних педагогів набуває особливої актуальності, а ефективність його вирішення значною мірою залежить від активізації навчального процесу в оновленій системі освіти.

Ефективне вирішення завдань музично-естетичного та художньо-творчого розвитку учнів загальноосвітніх закладів визначається високим рівнем професійної майстерності, ерудиції та культурного потенціалу педагога-музиканта. У контексті трансформації суспільства особливої значущості набуває підготовка педагогічних фахівців, здатних до творчих пошуків, інновацій та самостійного конструювання освітнього процесу, що безпосередньо корелює з ефективністю їх диригентсько-хорової компетентності. Формування диригентсько-хорових навичок є комплексним і багатограним процесом, що включає різні аспекти професійної діяльності, а підходи до його реалізації характеризуються різноманітністю, відображаючи позиції сучасної психології та педагогіки.

Фахова підготовка майбутніх спеціалістів музичного мистецтва визначається як здатність інтегрувати знання, навички та особистісні якості, набуті в освітньому процесі, для професійної діяльності відповідно до суспільних вимог і цінностей. Ключовим завданням є розвиток професійно-інтелектуального та творчого потенціалу студентів і формування умінь практичного застосування здобутих знань [3].

У межах аналізу досліджуваної проблеми доцільно запропонувати узагальнене наукове визначення категорії «професійна компетентність». Професійна компетентність розглядається як інтегрована якісна характеристика особистості педагога, яка включає системну сукупність спеціалізованих знань, професійних умінь і навичок, а також ціннісно-сміслових орієнтацій, необхідних для ефективного забезпечення навчально-виховного процесу та всебічного розвитку учнів. Вона проявляється у здатності до критичного аналізу педагогічних ситуацій, прийняття обґрунтованих і раціональних рішень, впровадження інноваційних методів навчання, а також у безперервному професійному самовдосконаленні й адаптації до сучасних освітніх вимог.

Поняття «професійна компетентність вчителя» відображає особистісні можливості педагога, що забезпечують здатність самостійно та ефективно вирішувати педагогічні завдання. Для успішної реалізації такої діяльності вчитель повинен володіти необхідними педагогічними знаннями та вміння застосовувати їх на практиці. Отже, педагогічну компетентність можна розглядати як інтеграцію теоретичної підготовки та практичних навичок, що формують готовність майбутнього фахівця до професійної діяльності.

За словами Т. Ціпан, формування професійної компетентності вчителя значною мірою залежить від його особистої активності, адже педагог свідомо коригує власну поведінку, спираючись на накопичений досвід. Справжнє значення має лише усвідомлений досвід, який піддається аналітичній обробці та рефлексії, перетворюючись на індивідуально засвоєні знання. Під час рефлексії педагог усвідомлює не лише свій власний досвід, а й практики та напрацювання колег [11].

А. Волосенко розглядає професійну компетентність майбутнього вчителя як складну інтегровану характеристику особистості, що включає володіння професійними знаннями та навичками, готовність і здатність застосовувати власний потенціал (знання, уміння, досвід, особистісні якості тощо), а також наявність творчих здібностей, необхідних для результативної педагогічної діяльності [2].

Л. Беземчук розглядає компетентність майбутнього вчителя музичного мистецтва як здатність особистості успішно реалізовувати професійну діяльність, що охоплює результати навчання, виховання та розвитку у закладах вищої педагогічної освіти. Вона включає набуті знання, практичні вміння та особистісні риси, необхідні для виконання професійних і інноваційних завдань у сфері мистецтва, з урахуванням сучасних потреб суспільства [1].

Ми поділяємо позицію Л. Беземчук щодо структурування професійної компетентності, яка визначає основні компетенції вчителя музичного мистецтва: **комунікативну** – ерудиція, культура мовлення, артистизм педагога та здатність ефективно взаємодіяти з учнями; **регулятивну** – уміння формувати в студентів музичні знання, навички та вміння, а також застосовувати методику вокальної та хорової роботи; **операційну** – володіння виконавськими навичками, диригентською технікою, музичною інтерпретацією та імпровізацією; **інтелектуально-педагогічну** – здатність створювати на заняттях проблемні ситуації, заохочувати активне пізнання та формувати атмосферу зацікавленості; **інформаційну** – знання музичних програм, сучасних методик навчання та технологій мистецької освіти [1, с. 13–14].

За висловом А. Козир, застосування педагогічного потенціалу диригентсько-хорових дисциплін для формування професійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва через їх активну участь у індивідуальній та колективній виконавській діяльності (виступи у навчальному хорі та керівництво ним під час практикуму) є ключовим чинником підготовки до майбутньої професійної діяльності [8, с. 142].

Професійна компетентність майбутнього вчителя відображає його всебічну готовність до теоретичної та практичної реалізації педагогічної діяльності, спрямованої на навчання й виховання учнів. Вона має динамічний характер, адже поєднує рівень обізнаності особистості у певній сфері знань із практичними діями та перебуває під впливом різноманітних соціальних чинників. Як багатовимірна інтегративна структура, компетентність формується у процесі взаємодії всіх

складових професійної діяльності педагога й удосконалюється під час його фахової підготовки.

Диригентсько-хорова підготовка майбутніх учителів музичного мистецтва до роботи в загальноосвітніх закладах, зокрема з учнівськими вокально-хоровими колективами, базується на інтеграції теоретичних знань і практичних навичок у виконавській та педагогічній діяльності. Вона передбачає узгодження навчальних занять, концертно-виконавської діяльності та педагогічної практики, що забезпечує формування професійних компетентностей і розвиток особистості студента, необхідних для ефективної роботи з учнівськими колективами.

Фундаментом розвитку педагогічної майстерності вчителя музичного мистецтва у процесі організації та систематизації навчальних завдань вокально-хорової діяльності є принципи хорового навчання, зокрема:

1. Принцип науковості – підготовка вчителя базується на сучасних досягненнях музикознавства, педагогіки та психології. Викладачі формують у студентів цілісне розуміння хорового мистецтва, вокальної техніки, ансамблевого виконання та музичної літератури.

2. Принцип практичної спрямованості – навчальний процес поєднує теоретичні знання з постійною практичною діяльністю: репетиціями, виконанням творів, керівництвом студентськими вокально-хоровими колективами, що сприяє розвитку професійних умінь і навичок, необхідних у школі.

3. Принцип поступовості та системності – опанування хорового виконавства та диригентської майстерності відбувається послідовно: від простих вправ до складних творів, від індивідуальних навичок до роботи в ансамблі та керівництва колективом.

4. Принцип індивідуалізації навчання – враховується рівень вокальних і музичних здібностей кожного студента, формується особистий стиль виконавської та педагогічної діяльності.

5. Принцип творчої активності – студентів заохочують до музичних експериментів, створення аранжувань, імпровізації та творчого підходу до репертуару й методики керівництва хором.

6. Принцип взаємодії та колективності – хорове навчання розвиває здатність працювати в колективі, взаємодіяти з іншими учасниками хору, координувати групові дії та керувати ансамблем.

7. Принцип естетичного виховання – навчання сприяє розвитку музично-естетичного смаку, художнього мислення та емоційної культури, що є необхідними для професійної педагогічної діяльності.

8. Принцип рефлексії та самовдосконалення – студенти аналізують власну виконавську та педагогічну діяльність, роблять висновки та постійно вдосконалюють знання, уміння та методи навчання.

На підставі теоретичного аналізу проблеми та вивчення педагогічного досвіду нами визначено педагогічні умови диригентсько-хорової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва, які, на нашу думку, є необхідними для формування творчої особистості майбутнього педагога та становлять важливу складову його професійного розвитку, а саме:

1. **Інтеграція теорії та практики** – забезпечення системного поєднання музикознавчих і педагогічних знань із практичними навичками диригування та хорового виконання.

2. **Впровадження інноваційних методів навчання** – використання активних і інтерактивних технологій: майстер-класів, групових і індивідуальних репетицій, цифрових платформ для аналізу музики та дистанційних занять.

3. **Створення умов для самостійного розвитку та рефлексії** – організація самоаналізу через відеозаписи, рефлексивних занять та корекційної роботи над помилками.

4. **Професійне наставництво викладача** – індивідуальні консультації, методичне супроводження, рекомендації щодо вдосконалення диригентських і хорових компетенцій.

5. **Розвиток комунікативних та організаційних компетенцій** – формування студентських хорових колективів, навчання керівництву групою та ефективній взаємодії з учасниками колективу.

6. **Мотиваційне середовище для творчого самовираження** – участь у конкурсах, концертах, фестивалях та індивідуальний підхід до розвитку музичного стилю і художнього смаку студента.

Отже, педагогічна майстерність постає як комплексна інтегрована якість особистості, що передбачає високий рівень володіння професійною діяльністю, глибокими знаннями, практичними уміннями та навичками, які забезпечують здатність фахівця системно аналізувати професійну ситуацію (об'єкт та умови діяльності), обґрунтовано формулювати професійні висновки та ефективно вирішувати навчально-педагогічні завдання з урахуванням актуальних наукових тенденцій і змін у галузі [4].

4. ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ / CONCLUSIONS AND PROSPECTS FOR FURTHER RESEARCH

Дослідження підтверджує, що диригентсько-хорова підготовка майбутніх учителів музичного мистецтва у закладах вищої освіти є багаторівневим та комплексним процесом, який поєднує розвиток вокально-хорових умінь, педагогічних компетенцій і творчого потенціалу студентів. Формування професійної компетентності відбувається через інтеграцію знань, умінь, навичок та особистісних якостей, що забезпечує здатність майбутніх педагогів критично аналізувати педагогічні ситуації, застосовувати інноваційні методи навчання та ефективно організовувати музично-естетичну діяльність учнів. Результати дослідження засвідчують, що систематичне впровадження педагогічних умов та принципів

хорового навчання сприяє розвитку творчої індивідуальності студентів, що є важливою складовою їх професійної майстерності.

Таким чином, реалізація ефективної диригентсько-хорової підготовки підвищує якість підготовки майбутніх педагогів-музикантів, сприяє збереженню і розвитку традицій українського хорового мистецтва та формуванню творчо-орієнтованої особистості студента.

Перспективи подальших досліджень полягають у розробленні та впровадженні інноваційних методик і цифрових технологій диригентсько-хорової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва, а також у поглибленому вивченні умов формування їхньої професійної та творчої компетентності.

5. СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ТРАНСЛІТЕРАЦІЯ / REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

1. Беземчук, Л., 2012. Забезпечення професійної компетентності майбутнього вчителя музики в умовах магістратури. *Засоби навчальної та науково-дослідної роботи: Збірник наукових праць*. Харків: Харк. нац. пед ун-т імени Г. С. Сковороди, 37, 11–21.
2. Волосенко, А., 2012. Формування професійної компетентності як важливий чинник творчої самореалізації майбутнього вчителя. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*, 6 (I), 140–149.
3. Гарбуз, Т., Потапчук, Т., 2017. Вокально-хорова робота в процесі підготовки майбутніх вчителів музичного мистецтва в сучасній вищій школі. *Педагогічний часопис Волині*, 1(4), 55–61.
4. Гузій, Н.В., 2003. Креативно-аксіологічні засади інтегративних складових педагогічного професіоналізму. *Творча особистість учителя: проблеми теорії і практики: Зб.наук.праць*, Київ: НПУ, 10, 9–26
5. Іванов, В. Ф., 1992. *Співацька освіта в Україні X – XVIII століть*. Київ: Вища школа.
6. Липа, І. Ю., 2018. Підготовка студентів до вокально-хорової практики у початковій школі. *Гірська школа в умовах реформування системи освіти: компетентнісний вектор: монографія*. Івано-Франківськ, 195–204.
7. Мархлевський, А., 2008. *Практичні основи роботи в хоровому класі*. Київ, 1986, 96.
8. Козир, А.В., 2008. Професійна майстерність учителів музики: теорія і практика формування в системі багаторівневої освіти: монографія. Київ: *НПУ імені М.Драгоманова*, 378.
9. Козир, А.В., 2003. Творча спрямованість вчителя музики у роботі зі співацькими колективами. *Наука і сучасність* [зб. наук. праць]. Київ: НПУ ім. М.П.Драгоманова, 38, 96–100.
10. Хуан Чанхао, 2021. Методичні засади вокально-хорової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва у педагогічних університетах: *дисерт. на здобуття наук. ст. канд. пед. наук за спец. 13.00.02: Теорія та методика музичного навчання*. Суми, 224.
11. Ціпан, Т. С., 2016. Професійна компетентність сучасного вчителя. *Інноватика у вихованні*, 3, 174-18.

FEATURES OF CONDUCTING AND CHORAL TRAINING OF FUTURE MUSIC TEACHERS IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

Vitalii Samotiuk,

PhD student at the Department of Pedagogy and Educational Management,
Kamianets-Podilskyi Ivan Ohienko National University,
Kamianets-Podilskyi, Ukraine

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0006-4900-109X>

vitaliisamo@gmail.com

Abstract. The article examines the features of conducting and choral training for future music teachers in higher education institutions, identifying its theoretical and methodological foundations, pedagogical conditions, and principles of organizing the educational process. The authors emphasize the importance of choral art in Ukrainian culture and its role in shaping the musical, spiritual, and aesthetic competence of the individual. Vocal and choral activities are considered a leading direction in the professional training of future music educators, and effective mastery of conducting and choral skills is highlighted as a key component of a teacher's professional competence. The study is based on an analysis of contemporary scientific works by domestic and international researchers in the fields of music pedagogy, vocal and choral performance, conducting methodology, and the formation of professional competencies (V. Antonyuk, N. Grebenyuk, L. Hrynia, A. Bolharskyi, A. Kyfenko, S. Horbenko, T. Harbuz, T. Potapchuk, et al.). The analysis confirms the relevance of the problem and the need to improve the system of training future music teachers in accordance with modern educational requirements and cultural standards. The aim of the study is to theoretically substantiate and practically determine ways of developing the creative individuality of a future music teacher through instrumental, performance, and choral training. The main objectives include analyzing scientific approaches to the concepts of "creativity" and "individuality," defining the role of creative individuality in professional self-development, examining pedagogical conditions, and systematizing the principles and methods of teaching that ensure the effective formation of competence. The article highlights key pedagogical principles of choral education: scientific rigor, practical orientation, systematization and gradual progression, individualization, creative activity, collectivity, aesthetic education, reflection, and self-improvement. Furthermore, the pedagogical conditions necessary for forming the creative personality of a future music teacher are identified: integration of theory and practice, implementation of innovative teaching methods, creation of conditions for independent development and reflection, professional mentorship, development of communicative and organizational competencies, and a motivational environment for creative self-expression. The results of the study demonstrate that conducting and choral training in higher education institutions is a complex, multi-level process that combines the development of vocal-choral skills, pedagogical competencies, and students' creative potential. The formation of professional competence in future music teachers occurs through the integration of knowledge, skills, abilities, and personal qualities, ensuring their ability to critically analyze pedagogical situations, implement innovative teaching methods, and effectively organize students' music and aesthetic activities. Thus, the study

contributes to improving the quality of training for future music educators, preserving and developing the traditions of Ukrainian choral art, and fostering students' creative individuality as an essential component of their professional mastery.

Keywords: conducting and choral training; professional competence; pedagogical mastery; creativity; individuality; choral art; music-pedagogical education; pedagogical conditions; principles of choral education.

REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

1. Bezemchuk, L., 2012. Zabezpechennia profesiinoi kompetentnosti maibutnoho vchytelia muzyky v umovakh mahistratury [Ensuring the professional competence of the future music teacher in the conditions of the master's degree]. *Zasoby navchalnoi ta naukovo-doslidnoi roboty: Zbirnyk naukovykh prats*. Kharkiv: Khark. nats. ped un-t imeny H. S. Skovorody, 37, 11–21.
2. Volosenko, A., 2012. Formuvannia profesiinoi kompetentnosti yak vazhlyvyi chynnyk tvorchoi samorealizatsii maibutnoho vchytelia [The formation of professional competence as an important factor in the creative self-realization of the future teacher]. *Problemy pidhotovky suchasnoho vchytelia*, 6 (I), 140–149.
3. Harbuz, T., & Potapchuk, T., 2017. Vokalno-khorova robota v protsesi pidhotovky maibutnykh vchyteliv muzychnoho mystetstva v suchasni vyshchii shkoli [Vocal and choral work in the process of training future music teachers in modern higher education]. *Pedahohichnyi chasopys Volyni*, 1(4), 55–61.
4. Huzii, N.V., 2003. Kreatyvno-aksiolohichni zasady intehratyvnykh skladovykh pedahohichnoho profesionalizmu [Creative and axiological principles of integrative components of pedagogical professionalism]. *Tvorcha osobystist uchytelia: problemy teorii i praktyky: Zb.nauk.prats*, Kyiv: NPU, 10, 9–26
5. Ivanov, V. F., 1992. *Spivatska osvita v Ukraini X – XVIII stolit* [Singing education in Ukraine of the 10th – 18th centuries]. Kyiv: Vyshcha shkola.
6. Lypa, I. Yu., 2018. Pidhotovka studentiv do vokalno-khorovoi praktyky u pochatkovii shkoli [Preparing students for vocal and choral practice in primary school]. *Hirska shkola v umovakh reformuvannia systemy osvity: kompetentnisnyi vektor: monohrafiia*. Ivano-Frankivsk, 195–204.
7. Markhlevskiy, A., 2008. *Praktychni osnovy roboty v khorovomu klasi* [Practical basics of work in the choral class]. Kyiv, 1986, 96.
8. Kozyr, A.V., 2008. Profesiina maisternist uchyteliv muzyky: teoriia i praktyka formuvannia v systemi bahatorivnevoi osvity [Professional skill of music teachers: theory and practice of formation in the system of multi-level education]: monohrafiia. Kyiv: *NPU imeni M.Drahomanova*, 378.
9. Kozyr, A.V., 2003. Tvorcha spriamovanist vchytelia muzyky u roboti zi spivatskymy kolektyvamy [Creative focus of the music teacher in working with singing groups]. *Nauka i suchasnist* [zb. nauk. prats]. Kyiv: NPU im. M.P.Drahomanova, 38, 96–100.
10. Khuan Chankhao, 2021. Metodychni zasady vokalno-khorovoi pidhotovky maibutnykh uchyteliv muzychnoho mystetstva u pedahohichnykh universytetakh [Methodological principles of vocal and choral training of future music teachers in pedagogical universities]: *dysert. na zdobuttia nauk. st. kand. ped. nauk za spets. 13.00.02: Teoriia ta metodyka muzychnoho navchannia*. Sumy, 224.
11. Tsipan, T. S., 2016. Profesiina kompetentnist suchasnoho vchytelia [Professional competence of a modern teacher]. *Innovatyka u vykhovanni*, 3, 174-18.